

Pust'te nas p'res Rio Grande!

~

Let Us Cross the Rio Grande!

Pust'te nas p'res Rio Grande!

by

Jan Kaliba

esky rozhlas Plus / esky rozhlas

SYNOPSIS

Pusťte nás přes Rio Grande!

Milióny lidí se každý rok snaží dostat do Spojených států amerických přes jejich jižní hranici. Naprostou většinu tvoří zoufalé rodiny i jednotlivci, kteří utíkají před násilím mafiánských kartelů, hladem, bídou nebo i útiskem od vlastní vlády. Na některých z těchto problémů mají USA svůj podíl. Mnoho přistěhovalců z Latinské Ameriky také tradičně přijímají a využívají jejich práce k pohánění své ekonomiky, ale jejich příval zároveň nezvládají. V poslední době americké úřady běžence nutí, aby na zákonnou možnost požádat o azyl čekali mimo území USA, tedy ještě v nebezpečném Mexiku. Americký zpravodaj Českého rozhlasu Jan Kaliba se tam vydal, aby zjistil a zprostředkoval, kdo jsou a co prožívají tito lidé, v médiích často dehumanizovaní. V rámci reportážní série o životě na americko-mexické hranici natáčel i v uprchlickém táboře v mexickém příhraničním městě Matamoros ve chvíli, kdy dorazilo auto s humanitární pomocí z americké strany tamější řeky Rio Grande.

Let Us Cross the Rio Grande!

Millions of people attempt to enter the United States through its southern border each year. Most of them are desperate families and individuals fleeing violence from drug cartels, hunger, poverty, or persecution by their own governments. The U.S. has a stake in some of these issues. While the country has traditionally accepted many immigrants from Latin America and relied on their labour to fuel its economy, it has struggled to manage the influx. Recently, U.S. authorities have forced asylum seekers to wait outside the U.S. border, in dangerous parts of Mexico, for a chance to apply for asylum legally. Czech Radio's U.S. foreign correspondent Jan Kaliba travelled to the region to uncover and share the stories of these often dehumanized people. As part of a report series on life at the U.S.-Mexico border, he recorded in a refugee camp in the Mexican border town of Matamoros, just as a carload of humanitarian aid arrived from the U.S. side of the Rio Grande.

Pusťte nás přes Rio Grande!

Milióny lidí se každý rok snaží dostat do Spojených států amerických přes jejich jižní hranici. Naprostou většinu tvoří zoufalé rodiny i jednotlivci, kteří utíkají před násilím mafiánských kartelů, hladem, bídou nebo i útiskem od vlastní vlády. Na některých z těchto problémů mají USA svůj podíl. Mnoho přistěhovalců z Latinské Ameriky také tradičně přijímají a využívají jejich práce k pohánění své ekonomiky, ale jejich příval zároveň nezvládají. V poslední době americké úřady běžence nutí, aby na zákonnou možnost požádat o azyl čekali mimo území USA, tedy ještě v nebezpečném Mexiku. Americký zpravodaj Českého rozhlasu Jan Kaliba se tam vydal, aby zjistil a zprostředkoval, kdo jsou a co prožívají tito lidé, v médiích často dehumanizovaní. V rámci reportážní série o životě na americko-mexické hranici natáčel i v uprchlickém táboře v mexickém příhraničním městě Matamoros ve chvíli, kdy dorazilo auto s humanitární pomocí z americké strany tamější řeky Rio Grande.

Original script

Dvě auta organizace Team Brownsville s charitativní pomocí právě zastavila v uprchlickém táboře a všichni se hrnou k autům a krabicím s dětskými plínkami, s příkrývkami a dalšími věcmi. Nejrychlejší jsou děti, které u toho vesele výskají a tlačí se jedno přes druhé.

Myra Paredesová je usměřňuje a křičí, ať vytvoří jeden zástup. Její kolegyně rozbalují krabice. Vidíme tu spoustu rodin s malými dětmi. Jedno z nich právě pronikavě pláče.

Jesús Hernandez drží v ruce šestitýdenní miminko v dupačkách a světle modré čapce. Syn se mu narodil tady v Mexiku, manželka zvládla cestu z Venezuely přes džungli a přes sedm zemí těhotná. Teď společně čekají ve frontě na plínky. Zkoušejí hledat velikost číslo dvě. Říkají, že tady žijí z takovýchto darů. Jídlo, léky, pleny, mléko...

Když se rozhlédneme, všude kolem vidíme primitivní příbytky. Konstrukci tvoří klacky, které uprchlíci našli tady v okolí, šňůry, díky kterým mohli natáhnout plachty, které sehnali, nebo jen igelity. Kolem vidíme i kanistry na vodu.

Jesúsova manželka Irir odhrnuje plachtu a zve mě do jejich přístřešku. Říká, že podmínky jsou tu žalostné.

Igelitová střecha je děravá, takže dovnitř zatéká. Zmokly jim boty. Ona, manžel, jejich novorozenec i starší syn, všichni spí na zemi na prostěradlech. Trochu pomáhá karton z krabice, na povrchu leží deka a bundy a několik tašek.

Irir popisuje, že lidé vykonávají potřebu, kde se dá, takže to tu často zapáchá. Snaží se držet děti uvnitř, aby zase nechytily některou z nemocí, co tu kolují. Časté jsou prý průjmy. Ona má navíc problém se srdeční chlopní a hledá pomoc.

Tohle je vlastně takové malé město, žije tu tři až pět tisíc lidí. Jsme přímo na břehu hraniční řeky Rio Grande, kde leží tento kemp. Naštěstí jsou tu aspoň nádrže s užitkovou vodou, které každý všední den jsou doplňovány. Ve vzduchu je neustále cítit spálenina, lidé si tady vaří na ohni.

Cristobal zrovna na pánvi usmažil vajíčka na mexický způsob – s rajčaty a kořením. Docela hezky to voní. Jeho pět dětí ve věku od tří do třinácti let mělo hlad a lidé z města a z místního kostela prý občas uprchlíkům darují nějaké potraviny, ze kterých se dá uvařit. Jiní zas přinesli hadry, kterými zateplil dětem přístřešek. Z domova v jižním Mexiku prý Cristobalovu rodinu vyhnali mafiáni. Vydírali ho, vybírali od něj výpalné, a když už neměl čím platit, chtěli unést jednu z jeho malých dcer.

Venezuelanka Irir byla tehdy v sedmém měsíci těhotenství, když se s manželem a desetiletým synem Jonathanem kvůli bídě, hladu a represím ze strany vlády diktátora Nicolase Madura vydala na nebezpečnou cestu, která nakonec trvala víc než čtvrt roku a během které porodila. Jedna z prvních překážek při putování přes sedm zemí až k americké hranici je pro Venezuelany taky tou nejtěžší.

English script

Two cars belonging to the Team Brownsville charity organisation that deliver aid have just pulled up at a refugee camp and everyone is flocking to the cars and boxes of nappies, blankets and other items. The children are the fastest.

Myra Paredes calms them, shouting at them to form a queue. Her colleagues are unpacking the boxes. We see lots of families with small babies.

Jesús Hernandez is holding a six-week-old baby in a onesie and a light blue hat. His son was born here in Mexico, his wife made the journey from Venezuela through the jungle and seven countries whilst pregnant. Now they're waiting in the queue for nappies. They're looking for size two. They say they have been living here on gifts like these. Food, medication, nappies, milk...

Looking around, we can see simple dwellings the structure of which is made of sticks that the refugees found in the area, lines that stretch the tarpaulins they gathered, or just plastic sheets. There are also water canisters all around.

Jesús's wife Irir pulls a tarp aside and invites me into their shelter. She says the conditions here are pitiful.

The plastic roof is leaky, so water gets in. Their shoes got wet. She, her husband, their newborn and the older son all sleep on sheets stretched on the ground. Cardboard from a box helps a little; there are blankets and jackets and a few bags lying on top.

Irir says that people go to the toilet wherever they can, so the place often stinks. She tries to keep the children inside so they don't catch any of the diseases going round. She says diarrhoea is common. Besides, she has a heart valve problem and is looking for help.

It's like a small town of sorts; three to five thousand people are said to live here. We're right on the banks of the Rio Grande, the river forming the border, where this refugee camp is. At least, there are tanks with non-potable water, which are refilled every weekday. There's a constant smell of burning in the air as people cook on fires.

Cristobal has just fried some Mexican-style eggs in a pan – with tomatoes and spices. The food smells quite good. His five children, ranging in age from three to thirteen, were hungry, and people from the town and the local church sometimes give the refugees some food for cooking. Others brought rags he used to insulate the children's shelter. Cristobal says his family was driven out of their home in southern Mexico by the mafia. They blackmailed him, forced him to pay extortion money, and when he couldn't pay, they tried to kidnap one of his little daughters.

Irir is Venezuelan, she was seven months pregnant when poverty, hunger and repression by the dictator Nicolas Maduro's government made her, her husband Jesús and their ten-year-old son Jonathan embarked on a dangerous journey which eventually lasted more than three months and she gave birth on the way. One of the first hurdles in the journey across seven countries to the US border is also the most difficult for Venezuelans.

Džunglí Darién mezi Kolumbií a Panamou nevede žádná silnice, nebo jiná komunikace, takže pokud ji chcete překonat po zemi, zbývá jediný způsob a to je pěšky.

Irir: Bylo to složité a tvrdé. Mnohokrát jsme tam riskovali. Já jsem byla těhotná a museli jsme překonávat řeky a hory. Mám vadu srdeční chlopně, takže jsem měla problémy dýchat. Trvalo nám to jedenáct dní. Neměli jsme co jíst. Pili jsme jen vodu z řeky. Všichni jsme tam taky onemocněli. Ztratili jsme všechno, zůstaly nám jen osobní dokumenty.

Jesús: Viděli jsme během té cesty manžele, kteří zemřeli ve vzájemném objetí. Zřejmě hladu. Později jsme byli svědky toho, jak mámu pětiletého kluka strhla prudká řeka, pak ji do hlavy udeřil kámen a ona na místě zemřela. Manžel ji tam musel nechat a pokračovat s dítětem sám.

Podobné historky z takzvané Dariénské mezery, stokilometrového úseku divočiny v Panamské úžině, kudy nevede žádná silnice, mají všichni lidé z Venezuely, se kterými se tady, na mexickém břehu hraniční řeky Rio Grande dávám do řeči. Jo Andre prošel džunglí plnou jedovatých hadů, pavouků a kriminálních skupin s manželkou Vanessou a dvanáctiletým i čtyřletým synem. Toho často nesl na ramenu a říká, že podruhé už by prý tuto cestu ne zvolil.

Jo Andre: Nebezpečné je to i kvůli kolumbijské guerille, která tam působí. My jsme v Kolumbii museli zaplatit tři sta dolarů na osobu. Z přírodních překážek jsou v Dariénu nejhorší řeky. Viděli jsme, jak se tam někteří lidé utopili. Druhá nejhorší část naší cesty byla Nikaragua. Tam si musíte dávat pozor jak na vládní složky, tak na mafii. Teď jsme ale šťastní, že jsme to dokázali. Už máme dokonce termín pohovoru na americké straně.

Pedro Castañeda od jednoho ze svých kamarádů, kteří už se dostali na americkou stranu, zdědil tady v uprchlickém ležení stan. On sám na svou příležitost stále čeká. Říká, že pokud nepronikne do Spojených států oficiální cestou, zkusí to prý mimo hraniční přechody.

Pedro: Když jsem šel tou džunglí já, nastal jeden okamžik, kdy jsme jako skupina za deště překonávali řeku. Vytvořili jsme lidský řetěz, abychom se dostali na druhou stranu. Ale přšelo a proud byl velmi silný. Mnoho lidí to strhlo a už jsme je neviděli, zůstali tam chlapci i dívky. Je to velmi nebezpečné. Já přežil, ale přišel jsem tam o všechny věci – oblečení, jídlo... do Panamy člověk dorazí bez ničeho.

Nakonec také Pedro došel až sem do Mexika. I když třikrát ho úřady odsud vyhostily, ale on se pokaždé vrátil. V Hondurasu si prý mezitím vydělal na náhradní mobil a na něm teď musí ve dne v noci kontrolovat, kdy se objeví nové termíny pohovorů na americké hranici, a být připravený vyrazit.

Irir se svým manželem, novorozencem, druhým synem, tady čekají na svůj termín už měsíc. Maličký Jesús, tedy Ježíš, se jí narodil loni na Štědrý den císařským řezem ve městě Tapachula na jihu Mexika.

There are no roads through the Darién Gap jungle between Colombia and Panama, and the only way across is on foot.

Irir: It was complicated and difficult. We took many risks there. I was pregnant and we had to cross rivers and mountains. I have a heart valve defect, so I had trouble breathing. It took us eleven days. We had nothing to eat. We only drank water from the river, so we all got ill there. We lost everything, we came out with only our personal documents.

Jesus: We saw a husband and wife who died in each other's arms during the journey, most likely from starvation. Later, we saw a mother of a five-year-old boy being swept away by a gushing river, then a rock hit her in the head and she died on the spot. Her husband had to leave her there and carry on with the boy alone.

All the Venezuelans I talk to here on the Mexican side of the Rio Grande have similar stories from the Darién Gap, a 60-mile stretch of wilderness in the Isthmus of Panama with no roads. Jo Andre walked through the jungle full of poisonous snakes, spiders and criminal gangs with his wife Vanessa and his 12-year-old and 4-year-old sons. He often carried the little one on his shoulders and he says he wouldn't choose the same way again.

Jo Andre: It's also dangerous because of the Colombian guerrilla that operates there. We had to pay three hundred dollars per person in Colombia. The worst of the natural obstacles in the Darién are the rivers. We saw people drowning there. The second worst part of our journey was Nicaragua. You have to watch out for both the government bodies and the mafia. But now we're happy we made it. We now have a date for an interview on the US side.

Pedro Castañeda inherited a tent in this refugee camp from one of his friends who has already managed to cross to the US side of the border. Pedro is still waiting for his chance. If he doesn't get into the United States through official channels, he says he'll try away from the border crossings.

Pedro: When I was walking through the jungle, there was a moment when we were crossing the river as a group in the rain. We formed a human chain to get to the other side. But it was raining and the current was very strong. A lot of people got swept away and we never saw them again, both boys and girls didn't make it. It's very dangerous. I survived, but I lost all my belongings there – clothes, food... you arrive in Panama with nothing.

Pedro finally made it all the way here to Mexico, even though he has been deported three times from here and has come back again each time. In the meantime, he made money to buy a new mobile phone in Honduras, and now he uses it day and night to check for new interview dates at the U.S. border and he has to be ready to go.

Irir with her husband, her newborn and her second son have been here waiting for an appointment for a month. Little Jesús was born last Christmas Eve by C-section in the southern Mexican city of Tapachula.

Irir: Cítím ale smutek a sklíčenost. Doufala jsem, že když dojdeme až sem, vpustí nás do Spojených států, kde budeme v bezpečí, a já se budu moct léčit se srdcem. Jenže kvůli nemoci, kterou jsem se nakazila cestou, jsem až do porodu musela zůstat v nemocnici v Tapachule, to nás zdrželo. Mezitím zavedli tenhle systém, takže vstoupit na americkou stranu a žádat o azyl tam – to teď nejde. Čekáme tady mezi mouchami a odpadky, obě děti už z toho onemocněly. Je to celé jako noční můra.

S nadějí se ale dívá tam na druhý břeh, za hraniční řeku Rio Grande a doufá, že její rodina nakonec překoná i ty poslední desítky metrů na strastiplné cestě z Venezuely do Spojených států amerických. Snad nám Bůh pomůže, říká.

Irir: I feel sad and depressed. I was hoping that if we made it this far, they would let us into the United States where we would be safe and I could get treatment for my heart. But because of the disease I caught on the way I had to stay in the hospital in Tapachula until I gave birth, and that delayed us. In the meantime, they introduced this system, which means you now can't get to the US side and apply for asylum there. We are waiting here among flies and garbage, both children have already been ill. It's all a nightmare.

Still she looks across the Rio Grande with hope and believes her family will eventually cross the last couple of dozen yards of the long journey from Venezuela to the U.S. May God help us, she adds.